

Izhaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . 15 K
3/4 „ . . . 10 „
1/2 „ . . . 5 „

Za Nemčijo K 10.00. — Za Ameriko in inozemstvo K 20. Posamične številke stanejo 10 vin. „SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kačipot po Goriškem in Gradiščanskem“ in dvakrat v letu „Vozni red železnic, parnikov in poštne zvez“. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

SOČA

Telefon št. 83.

»Vse za narod, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Uredništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. na desno.

Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadst. na levo v Goriški Tiskarni. Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

Oglasi in poslanice se računijo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 16 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Naši sovražniki.

Nemci in Madjari so vsi iz sebe radi sijajnih zmag balkanskih Slovanov. Nemci so mislili, da so poklicani gospodariti na Balkanu ter imeti Turčijo za svoje orodje proti balkanskim Slovanom, da bi se ti ne mogli nikdar dvigniti kvišku ter bi se jih vezane, kakor so bili, izkoriščali z vseh mogočih strani; Madjari pa so tudi sanjali, da so oni poklicani civilizirati Balkan.

V Bosni in Hercegovini se je že usedel na gorko Nemeč in Madjar, odtod bi se vladal še ostali Balkan po nemško in po madjarsko. Sedaj pa so se dvignili Slovani na Balkanu, narastlo so visoko in Nemeč in Madjarom tako k sreči prirastlega Turka podijo iz Evrope. Stoletja so trpeli ti Slovani najgrozovitejša zlodejstva od strani Turka. Sedaj je napočil čas plačila. Tam pri Dunaju je bil pognal Turke na jug pred stoletji poljski kralj Sobieski, Bulgari in Srbi jih gonijo v letu 1912. iz Evrope.

Krščanska Evropa bi morala biti vesela in zadovoljna, da gre iz Evrope ovira kulture krščanskim balkanskim rodovom, tista nesreča ki jej je prizadjala toliko gorja in škode; vesela bi morala biti, da se oprošča krščanska raja izpod turškega jarma — toda ne nahajamo takega veselja ne pri Nemcih ne pri Madjarjih, marveč buknilo je v največji meri na dan pri njih te dni: oro znano njihovo neskončno sovrašтво do Slovanov. Ubiti, uničiti zmagujoče balkanske Slovane, ta misel brli po njihovih glavah, ta misel jim silil v roke bajonete in puške in jih postavlja pred topove, naperjene proti Srbiji. Ta je najbležja, to treba ustrahovati, nad to se znašajo.

Rusija privošči balkanskim Slovanom sadove zmage, dasi umevno išče uredjenja svojih znanih teženj. Francija je angažirana v Turčiji z milijoni pa ne kriči nad Slovani in njih noče ubiti. Angliji zvenijo v spominu še Gladstonove prijazne besede za Balkan, Italija zatrjuje, da sicer hoče imeti uresničene svoje zahteve na Balkanu toda odklanja polno solidarnost z Avstrijo v vseh njenih zahtevah, Nemčija je bolj tiho v ozadju za Avstrijo. ki se je najbolj eksponirala in je nesla

ČUDAK.

Poljsko spísala Eliza Orzeszkova.

Prevel Stanko Svetina.

(Dalje.)

Tu je prenehal, ustnice in veke so se mu tresle. Čez nekaj časa je pripovedoval naprej. »To je bila vsakdanja historija revnih, lepih deklet ki služijo v gosposkih službah. Mlademu gospodu je ugajala in on nji. Potem so jo zapodili v svet. Dekle je bilo priljudno, veselo, sam smelt. Našel jo je nekdo drug in jo je vnovič zavrgel...

Potem... potem, gospod, je bila že tam... ona je bila... v peklu... toda Bog očitno ni hotel, da bi bila njena duša na veke pogubljena... ni mogla vzdržati... jokala je, upirala se, hotela je služiti, nihče več je ni hotel sprejeti... spomnila se je name in mi je pisala. Bodite usmiljeni gospod, z njo, ne sodite jo strogo... delala je pokoro, pretrpela je.

In zopet je molčal nekaj časa. Sklenil je roke, šepetal je nekaj nestišnih be-

sed. Pokaj tako hrumite? Slovanov se bojite... Bojite se osvete od množice rešetete... Nešteta je naša množica, velika osveta nad Turki na vsirodu in še večja utegne priti nad nemške in madjarske Turke, če bodo nadaljevali po tisti krivi poti, na kateri se sedaj nahajajo!

Čutimo velike dogodke, pojмимо jih in umemo bruhanje z nemške in madjarske strani. Kako bi naj se ne jezili ti vrli nemški in madjarski vitezi, ko so pa čuli z Balkana glas, da naj se v Avstro-Ogrski da Slovanom, kar jim gre; to naj poprej stori Avstro-Ogrska, potem naj se gre ogrevati za Albanijo. Zgoče besede za gosposka naroda! Zatirani smo Slovenci, Slovenstvo na Koroškem gine po c. kr. zaslugi, Rusine hočejo vgonobiti, Slovake ubijajo Madjari in planili so tudi po Srbih na Ogrskem ter jim odvzeli cerkveno avtonomijo; na Hrvaškem pa cvete tiranija! Bosno vladajo ljudje, ki ne poznajo niti njenega jezika... Ali drugače bo moralo biti odslej. Na nova pota bo treba kreniti gospodi na Dunaju in v Budimpešti. Z razpusti občinskih zastopov v Dalmaciji se doseže to, kar se doseže, če se ognju olja prilije... Naj bo Berchtold mečnik in naši zunanji politiki, zlasti glede Balkana; tako naprej ne več! Sedanji dnevi jugoslovanske zmage naj otvorijo nove čase Jugoslovanom in spleh Slovanom v Avstriji! Na nova pota v zunanji in notranji politik! Slovan mora priti do svojih pravic.

Kričijo in vpiljejo, kolnejo in psujejo. Če kedaj, so umestne sedaj pesnikove be-

sed. Morda je molil za odpuščenje te, o kateri je pripovedoval, morda je nji sami pošiljal besede usmiljenja in odpuščenja.

»Vzel sem jo torej k sebi. Skraja sem mislil, da ostane tajno vse, kar je bilo; toda kaj še! Ljudje se vozijo po svetu in radi pripovedujejo. Razneslo se je to. Tovariši so rekli, da sem človek brez sramu in časti, začeli so se mi smejati in me sovražiti, nekateri se niso več pozdravljali z menoj na ulici, nekateri so prihajali, da bi jo videli in da bi poskusili srečo. Ona se je proti vsem postavila kakor razdražena osa — dva ali tri sva vrgla skozi vrata. Trni, gospod, ostrni trni... se mi začeli zadirati v nogo, toda težko je bilo, nisem je mogel odpraviti od sebe. smilila se mi je... hotela je postati zopet poštena, toda brez mene ni mogla.

Vse to ne bič ni pomenilo, ako bi gosposkična Roza... pa saj vi veste o tej historiji?! Ali ni res? Mislim, da ni treba, da bi vam pripovedoval, kako zelo in dolgo časa me je bolelo srce. Ona, gospod, je bila tako lepa in tako dobra, v ogenj bi skočil zanjo, toda sestre zopet nisem mogel pahnuti v peklo.

sede: Pokaj tako hrumite? Slovanov se bojite... Bojite se osvete od množice rešetete... Nešteta je naša množica, velika osveta nad Turki na vsirodu in še večja utegne priti nad nemške in madjarske Turke, če bodo nadaljevali po tisti krivi poti, na kateri se sedaj nahajajo!

Vsenemško prodiranje proti jugu.

»Ostdeutsche Rundschau« je priobčila iz peresa znanega Paula Pogatschnigga po naslovom »Balkanska vojna in nemštvo na jugu« članek, iz katerega posnemamo to-le:

Članekar se pokloni globoko najprvo nemškemu cesarju pa pravi, da leta 1908, ko je vstalo brezobrazno pozejenje Srbske kraljevine po gospodstvu proti Avstroogrski monarhiji, je bila ona zavrnjena v svoje meje s pomočjo preiskušene nibelunske zvestobe Hohenzollernov. Takrat je bila cela (!) monarhija prežeta z globoko hvaležnostjo do vsemogočnega nemškega zaveznika na severu in izkazala je svoje veliko veselje in zadovoljnost, da je bil vzdržan mir...

Momentanne uspehe Srbije treba sicer z jedne strani pozdraviti, ali prej ali slej mora priti do vojne med avstroogrsko monarhijo in Srbijo in zato bi bilo morda bolje, da bi bila avstroogrška monarhija že sedaj krcnila srbskega pritlikavca po nosu, ne pa da je čakala, da se ojači in zraste. Srbija je sedaj faktično — vsled vojne, nesrečne za Turčijo zbog slabe uprave in notranjih nemirov — postala tako brezobrazna in izzivajoča, da lahko vsak dan pride do vojne....

Potem govori o — nehvaležnih južnih Slovanih: Ako bi voditelji južnih Slovanov prišli do spoznanja, bi vedeli, da njihovo poželjenje po teritorialnih pridobitvah je jednako igri z ognjem, v kateri bi si mogli prste opeči; to pa je gotovo, da se razni slovanski narodi na jugu kažejo sedaj jako nehvaležne nasproti nemškemu kulturtragerjem. Vsled tega mora monarhija kot taka, posebno pa avstrijski Nemci, stopiti na vrat slovanski hidri, da jo uničijo. Več načrtov je v take svrhe;

»Ali je Marijana vedela o tem, kako ste se žrtvovali zanjo?« sem vprašal, ko je pripovedovalec umolknil, obvladan od nepremagljive sile vzdihov polnih spominov.

Dvignil je oči in je ponovil z glasom vprašanja:

»Žrtvoval? kako žrtvoval?«

Nikdar ni pomislil na to, da bi svojemu dejanju dal to ime.

»Jaz ne vem, če je bila to kaka žrtev... drugače nisem mogel napraviti. Marijana je zvedela vse šele pozneje, ne takoj.«

Molčal je še nekaj časa, potem pa je pripovedoval dalje:

»V mojem življenju, gospod — je samo enkrat svetilo sonce — ko sem bil zaročen z gosposkično Rozo... potem je začelo in ni svetilo nikdar več... Napram ženskam nisem bil pogumen, pa tudi ugajala mi ni nobena več, in če sem na katero pomislil, da bi se morda... tu sem dobro vedel, da me ne bi z ravno istega vzroka kakor gosposkična Roza — nobena ne vzela. In ko bi me vzela, ali bi se sprijaznila z Marijano? Ali bi mogla pozabiti na to, kar je bilo? Ali ji ne bi napravila iz življenja pekla? Kmalu sem nehal o

najnespametnejši načrt se zdi člankarja: oni o skupnem boju Nemcev in Madjarov proti Slovanom. On misli, da treba Slovane kolikor mogoče oddeliti drugega od drugega in ne sme se nikdar rabiti besede: Jugoslovan.

Člankar potem v svoji nemški umeni razlaga, da na Balkanu ni slovanskih narodov, Slovani, ki prebivajo ob naši obali, pa so ločeni po veri, jeziku in običajih in ako te sicer razdvojene Slovane združuje mrznja do Nemcev, vendar jih Avstrija in avstrijski Nemci ne smejo še bolj združevati s svojo kratkovidnostjo.

Člankar je seveda proti vsakemu zedinjenju Jugoslovanov in odbija že samo misel, da bi monarhija kedaj dovolila tako zedinjenje.... Vse, kar se sedaj godi na jugu, je izključno proti Nemcem naperjeno.

Člankar zaključuje, da dogodki na Balkanu morajo vso pozornost monarhije in nemštva obrniti na južne dežele in izzvati zedinjenje vseh onih sil, ki dajejo za rezultanto: skupni cilj germanstva na Jadranskem morju; življenski interes monarhije zahtevajo vzdrževanje tega cilja.

Tako piše sloviti Pogatschnigg, po katerem se pretaka slovenska kri, tako piše c. kr. avstrijski uradnik. — No, pa prav, da čujemo take glasove Nemcev. Naj jih vpošteujemo Jugoslovani v polni meri, da nas združijo v krepko vrsto nemški glasovi, tako krepko, da se ob njo razbije nemški »Drang nach dem Süden«.

Trgovsko-obrtna zadruga.

Na dnevnem redu je »Trgovsko-obrtna zadruga«. Radi tega in ker se tako rado zavija, sumniči in često namenoma napačno razlaga sedanje stanje zavođa, se nam zdi umestno spregovoriti par besed o T. o. z., pred vsem pa za danes opozoriti ponovno na nastopne odstavke iz znane okrožnice članom T. o. z. Ti odstavki govorijo o vzrokih likvidacije in o odpmoči ter o preteči nevarnosti, ako ne bo odpmoči.

Prvi vzrok je bil ta: Vsled nekaterih polomov na združnem polju, zlasti po onem na Koroškem in v Ljubljani vsled

tem premišljevanji — in mislil sem na nekaj drugega...

Ne morem povedati... ne spominjam se več dobro, kako je bilo to... toda začel sem čimdalje delati in zbirati denar... ne zase, ne! ampak za ljudstvo, gospod... na kaj sem mislil, kaj sem čutil... ne morem povedati... vem samo, da sem nekega dne pomislil: nikdar ne boš imel lastnih otrok — in zajokal sem tiho nad osamelostjo, ki me je čakala. No, nekaj napravim tujim otrokom, napravim, da bi zaradi mene imelo dvoje ali troje ljudi bolj srečno usodo, kakor sem jo imel jaz in Marijana. Iskal sem, gospod, delo povsod, kjer sem mogel, štedit sem groš za grošem in sedaj je v tej škafliki 8000 rubljev v državnih papirjih in nekaj drobnega papirnatega in srebrenega denarja.

Ko mi je to pripovedoval, je vzel izpod blazinice škafličo, ki jo je najbrže prenesel iz kovčka na posteljo, predno je legel.

»Odprite, prosim, in preštejte, koliko je tam.« je rekel in je snel z vratu ključek, ki ga je imel privezanega na traku.

(Konec priti.)

poloma »Centralne zadrugne blagajne« na Koroškem in Glavne posojilnice v Ljubljani, nastalo je na denarnem trgu splošno nezaupanje nasproti zadrugam, vsled katerega je tudi »Trgovsko-obrtna zadruga« imela mnogo trpeti, ker so razni zunanji denarni zavodi, ki so imeli pri »Trgovsko-obrtni zadrugi« naloženega veliko svojega denarja, začeli odgovodovati svoje vloge. Na ta način je bila siljena »Trgovsko-obrtna zadruga« izplačati ogromne svote ter sploh omejiti svoje poslovanje.

»Po bilanci 31. decembra 1911. je »Trgovsko-obrtna zadruga« še aktivna, tako da bi, če bi se njena aktiva realizirala v polnem znesku, mogla brez daljnega pokriti popolnoma svoja pasiva.«

»Likvidacijski odbor pa je prepričan, da bo skoraj nemogoče realizirati omenjena aktiva v polnem bilančnem znesku, ker se bo našlo gotovo med poldrugim milijonom posojil tudi nekaj neiztirljivih ter je v tem pogledu zlasti nevaren račun proti »Mizarski zadrugi«, kateri se dose-daj še ni mogel likvidirati. Ravno tako bo jako težko za zadrugne nepremičnine iztržiti polno bilančno vrednost, temveč bo treba z vso previdnostjo gledati, da se zadrugne stavbe po najboljši mogoči ceni dobro oddajo s prodajo iz proste roke; vsaka sodna dražba bi v tem pogledu mogla biti katastrofalna, ker bi se morda dobilo malo več kakor polovico investirane glavnice.

Likvidacijski odbor je vsled tega prepričan da se bodo v teku njegovega poslovanja pokazale pri tem ali onem računu izgube i. s. tako visoke, da se ne bodo dale pokriti niti iz še preostajajočega rezervnega zaklada v znesku okroglih 27.000 K niti iz že vplačanih zadrugnih deležev, temveč, da se bodo morale izgube od slučaja do slučaja v smislu zadrugnih pravil porazdeliti po enakih delih med člane in od članov iztirjati dotični prispevek v kritje izgube.

Ugibati sedaj, kako visoka bo sploh izguba, bi bilo brezplodno, ker bi se gotovo ne moglo zadeti prave številke. Vendar pa je v interesu zadrugnikov »Trgovsko-obrtna zadruga« samih, da si že sedaj predložijo ta slučaj ter se naj s primer-no previdnostjo pripravijo. Radi tega je prišel likvidacijski odbor do zaključka, da povabi vse člane »Trgovsko-obrtna zadruga«, da začno takoj zbirati primeren fond za kritje pričakovane izgube, tako da bo takrat, ko se v tem ali onem slučaju pokaže likvidna izguba, tudi od članov že pripravljeno kritje te izgube na razpolago. Na ta način člani olajšajo likvidacijo zadruga, ker bo ta vsak čas v stanu kriti svoje obveznosti ob vsaki zapadlosti, vpoševajo pri tem plačilni odlog, ki so ga dovolili glavni zadrugni upniki, preprečijo pa člani zadruga na ta način tudi nevarnost morebitnega konkurza, kateri bi mogel postati naravnost pogubosen, ne le za zadrugo in njene člane, ampak na splošno za gospodarstvo naše dežele, brez oziroma na to, da bi konkurzno postopanje požrlo ogromne tisočake samo na troških postopanja, kateri ne bi prišli nikomur v prid.«

Torej okrožnica razlaga povsem jasno, v kak namen ima služiti denar, ki se ima nabrati do konca prihodnjega meseca, in svari pred kratkovidnostjo, ker bi imela za posledico konkurz in uničenje cele vrste družin. Samopomoč je jez proti katastrofi, s katero grozi konkurz.

Na shodu v Trgovskem domu je govoril g. dr. Karol Podgornik med drugim tako-le:

»Glavni naši upniki so nam obljubili, da bodo čakali do 5 let, da se mirno spravi v denar premoženje Trgovsko-obrtna zadruga.

Druga skupina upnikov pa noče čakati; a je sestavljena večinoma iz malih vlagateljev in nekaterih zadrug. Nastane sedaj vprašanje, kako zadovoljiti te nestrpne upnike. Potrebovala bi se do 31. decembra t. l. svota 100 do 150 tisoč kron.

Prenaglo iztirjevati naše dolžnike in prenaglo prodati stavbe, se ne sme. Če pa ne moremo plačati svojih nestrpnih upnikov, pride Trgovsko-obrtna zadruga v konkurz. S konkurzom nastanejo velikanski stroški. Konkurzna uprava bi morala dolžnike takoj iztirjati, s silo bi morala nastopiti proti njim in izgubili bi lahko tudi vse svoje premoženje. Poslopja

pridejo lahko na dražbo. Samo pri stav-bah se lahko zgubi pol milijona kron in pri dolžnikih tudi pol milijona, a pridejo še konkurzni stroški in to bi šlo do sto-tisočev, kar bi bila nepotrebna izguba, ki bi jo trpeli le vi člani. Če znaša izguba 1.000.000 K pride na vsakega člana 1000 K. Vsi člani jamčijo solidarno, eden za vse, vsi za enega. Kaj nastane iz tega? Če eden ne more plačati, se zahteva ta znesek od drugega, ki ima. To bi raslo kakor kvas in Goriška bi prišla do go-spodarskega poloma.

Zadovoljiti moramo torej one nestrp-ne upnike. Ako vsak izmed 1000 članov plača 300 K, nabereimo 300.000 K. In tega denarja noben član ne izgubi. Ako pa ni do srede decembra t. l. denarja, pride konkurz.«

To so besede odkrito povedane. V teh se zrcali rešitev iz zadrege in strašna nevarnost in škoda konkurza, ako bi še člani ne odzvali vabilu za vplačilo nabo-vedanega potrebnega zneska.

Dr. Podgornik je povdajal: »Ako vsak izmed 1000 članov plača 300 K, na-bereimo 300.000«. In tega denarja noben član ne izgubi.«

Dobili smo potem še članek, iz kate-rega posnemamo to-le:

»Hudo je res, da je tako daleč prišlo, toda stvar postaja od ne do dne resnejša in gorje članom, če bo v takem slučaju zmagala nevednost in trmoglavost nad treznostjo in prevdarnostjo, kajti če pride do konkurza, kar je tudi neizogibno, ako si članj samj ne pomagamo, potem ne bo dragih pravd ne konca ne kraja, in lahko se že danes trdi, da pojde v teku 2—3 let najmanj 500—6000 kmečkih posestev na boben.«

Kaj pa je navadno posledica konkurza?

Posledica konkurza je, da oni, ki je še ali tudi ki ni več nič zadrugi dolžan, a je še vedno član dotične zadruga ali po-sojilnice, da zgubi naenkrat pri vseh dru-gih denarnih zavodih in tudi pri privat-nikih ves denarni kredit. Nihče mu nič več ne posodi in tudi ne dobi nikakega prijatelja več, ki bi zanj dobro stal, in ker pride dotičnik v vedno večje denar-ne zadrege, mu upniki v njim prikladnem času vse za slepo ceno dražbenim potom poberejo.

To znajo dobro povedati člani »Glav-ne posojilnice« v Ljubljani. Kmalu pote-čejo 3 leta, odkar je prišla ta posojilnica v konkurz, a še sedaj ni prav nič reše-nega, tako da noben član ne ve pri čem da je. Vrše se pa vsestranske tožbe, prepo-vedni in rubežni ter dražbene prodaje na vseh koncih in krajih, a določene rešitve še ni in je tudi še ne bo vsaj 3—4 leta. Govorise, da samo en odvetnik bo pri tem zaslužil čez 200.000 K. Ali ni toraj pametneje, da se take za-deve mirnim potom likvidirajo?

Je pričakovati vladne pomoči?

Pri sedanji sramotnih in nesrečnih slovenskih političnih razmerah naj se na vladno pomoč prav nič ne računa, kajti če ni sporazumljenja, ni tudi zaslombe. Vlada sama pa pride navadno šele tedaj na pomoč, ko pomoč nič več ne izda, ali pa če ima taka pomoč svoje posebno po-litično ozadje. Dokaz tega hitra in zna-tna vladna pomoč italijanskim in nem-škim bankam, ki so stale pred konkurzom.

Zato se tudi mi popolnoma strinja-mo z nasveti in priporočilom nekaterih govornikov na shodu v Gorici, da člani si morajo najprej sami pomagati, in šele potem trkati na razna vrata za pomoč.«

Tudi iz tega članka doni klic samopo-moči. Če ni samopomoči, pride propast. —

Zadruga je prišla v stiske, ker so jej vlagatelji odvzeli vloge v taki meri, da je morala nastopiti likvidacijo. Če bi na pri-mer kakemu drugemu zavodu v Gorici kar nakrat, bodisi iz tega ali onega vzroka vlagatelji vzeli svoje vloge v prevelikem številu, kaj bi storil? Likvidirati bi moral. Če je pa likvidacija tu, treba previdnosti, da škoda ne naraste. Pomagajmo si sami najprvo, potem morda pride tudi kaj po-moči z Dunaja! Toliko za danes.

Denarna kriza in njeni avstrijski vzroki.

»Slov. Narod« je priobčil članek, ki govori o denarni krizi sedanji, o njenih avstrijskih vzrokih, o zvišanju obrestne mere, itd.

Članek je pisan poljudno, zato po-natiskujemo ta veleaktualen članek na-šim čitateljem v poduk in razmišljanje.

Članek slove:

»Naša nesreča se je začela z anek-sijsko politiko grofa Aehrenstala, ki so ga za življenja proslavljali za državniškega velikana, sedaj, ko je pokopan in so po-stali vidni sadovi njegove modrosti, za kratkovidnega, nezmožnega, trmoglavega bornirauca. Aehrenstalova aneksijska po-litika je dala povod od tedaj vedno nara-ščajoči denarni krizi s tem, da je izzvala odpor Francije. Le-ta je hotela preprečiti vojno in v ta namen je umaknila iz Av-strije in Nemčije ogromne milijone v teh dveh državah naloženega denarja.

Na ta način je nastala sedanja denar-na kriza. Že koj takrat je nastal tako v Nemčiji, kakor v Avstriji gospodarski pol-lom, milijoni so šli v zrak, in to v krat-kem času. Razmere se od tedaj niso zboljšale.

Aneksijska politika grofa Aehrenstala je veljala 500 milijonov kron. Novo obo-roževanje armade, nove vojne ladje in druge priprave zahtevajo milijone, in ves ta denar je vzet iz gospodarskega živ-ljenja. Ker porabi država toliko denarja, je seveda naravno, da ga povsod pri-manjkuje, da ni nikjer dobiti kredita ali le za trde pogoje, da hirata trgovina in obrt-nost, da se nič ne zida, da ni mogoče hiš prodati in da je vse postalo tako drago.

Po aneksijski krizi je naša vlada po-skusila zopet pridobiti Francijo za to, da bi svoj denar dala v Avstro-Ogrsko. Naj-prej se je ogrska vlada obrnila v Pariz in je prosila za 500 milijonov kron posojila, potem se je dunajska vlada napolila v Pa-riz in je lepo prosila za tisoč milijonov po-sojila. Obakrat pa so Francozi rekli: Ne, Avstriji in Ogrski mi ne damo svojega de-narja, z našim denarjem ne bo habsburška država kupovala topove, s katerimi bi danes ali jutri streljala na nas in na naše prijatelje.

V »Oesterreichische Rundschau« je začetkom tega meseca izšel spis francos-kega diplomata, v katerem je rečeno:

»Avstrija nam zamerja, da smo svoj trg (francoski) zaprli potrebam Avstrije po posojilih, in smatra se to za dokaz ne-prijaznosti. Priznam, da to na Dunaju in v Pešti trdo občutijo, a vprašal bi, če bi v takih okoliščinah kaka druga vnesla dru-gače postopala. Moč Francije in Anglije ne tiči samo v njuju mornarici in v njuju krasnih armadah, nego tudi v tem, da ob-vladujeta denarni trg, in kakor mi svojega vojaštva ne pošodimo kaki drugi skupini držav, ravno tako ji ne damo svojega de-narja na razpolaganje. Vsaj tako dolgo ne, dokler je angleško-nemško nasprotje od-ločilno za svetovno politiko, in dokler je Avstro-Ogrska pripravljena s politiko Nemčije iti do skrajnih konsekvenc. Po-sledica tega, da dela Avstrija čez njene zavezniške dolžnosti idočo politiko na ko-rist Nemčije, je, da se ji je zaprl zaradni vir denarja. To je cena, ki jo plača (av-strijska) monarhija za to, da se ji je cesar Viljem »v blestečem orožju« postavil na stran; Avstro-Ogrska ima odločiti, če ji je ta blesk orožja več vreden, kakor blesk našega zlata, ki bi oplodil njeno gospo-darstvo in mogel pospešiti njen ekono-mični razvoj. Miroljubna tripelententa da-je pač prednost temu, da z mirnim orož-jem poravnava nasprotja in eno najbolj mirnih, a najizdatnejših je moč zlata. Na-ivno bi bilo od nas zahtevati, naj pustimo to orožje neporabljeno rjaveti v svojem arzenalu.«

Ni mimilo še 14 dni, kar je bilo po-slano gorenje pojasnilo francoskega di-plomata v svet, pa že čutimo moč fran-coskega denarja. Avstrijska politika je provzročila konflikt s Srbijo, iz katerega se lahko izcini evropska vojna. Minolo nedeljo je priklpela kriza na vrhunec in v tistem trenutku so nevidne roke pritisnile na Nemčijo in na Avstrijo, da je vse za-škripalo, Nemška državna banka je mo-

rala zvišati obrestno mero in nato je skle-nila avstro-ogrška banka zvišati obrestno mero na 6%. Če velja denar pri avstro-ogrski banki 6%, potem velja v provinci najmanj 8%, pa tudi lahko 9%. Kaj to po-meni, pač ni treba razlagati. Pri tem je treba še uvaževati, da je avstrijski držav-ni kredit naravnost mizeren. Bivši ital. ministerski predsednik Luzzati je v »Cor-riere della sera« s pravim občudovanjem pojasnjeval, da stoji grška renta na 9775. Mala Grška je v krvavi vojni s Turčijo, njena renta pa stoji na 9775, renta velike Avstro-Ogrske pa stoji na 8440, kakor renta kake južnoameriške republike. Bul-garska, ki je vendar zaplčena v straho-vito vojno, ima več kredita kakor Avstri-ja, zakaj buhgarska renta stoji celo na du-najski borzi višje kakor avstrijska, celo na Dunaju imajo več zaupanja do Bul-garske kakor do Avstrije.

To so sadovi avstro-ogrške politike. Ni pa čutimo te sadove, na ta način, da manjka denarja na vseh koncih, da hira trgovina in obrt, da moramo plačevati velikanske obresti, da moramo prenašati neznosno draginjo in da nam država na-laga vedno hujše davke. Koliko časa bo to izkrvavljenje sploh mogoče, je postranska stvar; to pa uvidi vsak, da je naša politika tudi naša nesreča.

Poglejmo še Italijo. Ta je imela celo leto vojno s Turčijo. Takih bitk, kakor pri Kumanovem in Lozengradu, pri Lule-Burgasu in Čataldži, seveda v Tripoli-taniji ni bilo. Toda italijansko-turška voj-na je stala okroglo 400 milijonov frankov, in za pokritje teh stroškov Italija ni zvi-šala davkov in ni napravila niti vinarja dolga, iz rednih dohodkov je vse to pla-čala. njena renta pa stoji na italijanskih borzi na 9912. Kaki reveži smo v pri-mer. Italijo mi!

Mestni svet goriški.

Seja je bila v četrtek. — Med dru-gim je naznanil župan Bombig prošnjo gospe Matilde Bokslaff za dovoljenje pro-stora 4 kvadratnih metrov, na katerem se postavi baraka na dan semnja Sv. Andre-ja 2. decembra, ki bo služila v zabavo, ki porabi skupiček za gospejno društvo v pomoč revežem v mestu.

Glavno v tej seji je bilo zopet enkrat vodovodno vprašanje.

Dr. Pinavčig je bil poročevalec. Se-daj so mu pri srcu »Sorgenti Frigidés«, murzi izvirkvi Vipave. Da preštudirajo te, so dovolili svoto 10.000 K. Pri tem pa se je čulo od strani nekaterih starešin, da naj nikar se popolnoma ne odpusti misel na Hubelj.

Začasno pa si hočejo pomagati z raz-širjenjem omrežja tokov iz Kromberga in Soče, če bo suša v kronberškem vodovo-du, naj pomaga Soča. Napeljava iz Soče v onih ulicah, kjer je napeljava iz Krom-berga, se ustavi in spopolni se tok tako, da bo preskrbljeno skoro celo mesto za najnujnejše slučaje seveda in to le po mis-lih mestnih starešin. Vsa ta dela bi stala 130.000 K.

O tem bomo seveda še govorili.

Dalje v prilogi.

Moll-ov Seidlitz-prašek

Je za na želodcu trpeče neprekoaljivo sredstvo katero ima prednost pred vsemi drugimi dra stičnimi čistili, kroglicami in grenčicami.

Cena orig. škatlje K 2.— Ponarejanje se sodnijsko nasleduje.

Mollo-vo Franc. zganje in sol

za ribanje života. — Bolečine olajšuje in okrepčuje sta-rozno sredstvo proti trganju in prehlajenju vsake vrste. Orig. steklenica K 2.— Na prodaj po vseh lekarnah in mirodilnicah. Glavna lekarna A. MOLL, c. in kr. dvorni založnik, Dunaj, Tuohlauben 9. Zaloga v Gorici v lekarni: A. Gironcoli, G. Cristofoletti.

Vojna na Balkanu.

Za premirje?

Iz Sofije poročajo 22.: V nekem kraju na črti Čataldža se pogovarjajo odposlanci Turčije z odposlanci Balkanske zveze. Bulgarija ima pooblastila od Srbije, Črne gore in Grške.

Bulgarski ministrski svet se je posvetoval o turškem predlogu glede premirja. Bajje je Bulgarija pri volji nekoliko ublažiti svoje zahteve.

Sofija, 22. — Danes, general Savov in general Fičev so pooblaščenji za pogajanja v imenu Bulgarije. Grčija je tudi določila svoje zastopnike, Srbijo in Črnogoro zastopa Bulgarija.

Srbski poslanik v Sofiji Spalajković je rekel, da ako Porta odbije premirje, ne bodo mogoča nikaka pogajanja za mir. Operacije ob Čataldži se vnamejo še iz večje energije in kolera ne bo ovirala uhoda Bulgarom v Carigrad.

O bojih pri Čataldži.

Iz poročila »Tribune« je razvidno, da so v dneh 17. in 18. t. m. imeli Turki okoli 6000 mož mrtvih in ranjenih; ujetih je bilo Turkov 500. Bulgarij so imeli ranjenih in mrtvih 3000. — Tako hudi boji divjajo ob Čataldži.

V Sveti Sofiji

v Carigradu je sedaj okoli 2000 pribežnikov, med njimi ranjenci in bolniki.

Srbi korakajo proti morju.

Srbske čete iz Bitolja so se polastile Dibre in korakajo proti Draču, kamor grede tudi Srbi iz Lješa.

V Florini so se Srbi in Grki prijateljsko pozdravljali.

Mitlene.

Grki so zasedli Mitlene; izkrcali so moštva 1500. Mitlene se imenuje največji otok v Egejskem morju. Ima 1750 kv. km. in prebivalcev 140.549.

Razno.

Pri zavzetju Lješa je padlo bajje 1500 Turkov. — Okoli Skadra je bajje že tri dni mir. — Gledé Drinopolja poročajo, da je pričela velika bitka, ki se je udeležujejo bulgarske čete. — V Draču se bajje proglašajo neodvisnost Albanije. —

Križarica Hamidje.

Ta križarica mora biti precej poškodovana če ni celo potopljena. Napadle so jo bulgarske torpedovke in zadeta je bila v ospredju. Bajje so jo spravili v pristan, da jo popravijo.

Politični pregled.

Manifestacije v prilog Cuvaju je vpriporil Cuvaj sam. Cuvaj je pisal na deželo svojim podložnim, naj izsilijo deputacije kmečkega ljudstva, ki pridejo v Zagreb poklonit se mu in klicat: živio Cuvaj. Zgodilo se je to; plačani so bili ti pokloni in vsikliki. Ali tudi to najbrže ne bo držalo Cuvaja dolgo pokoncu.

Naš prestolonaslednik se nahaja v gosteh pri nemškem cesarju. Poset je važen gledé na dogodke na Balkanu. V Berlinu je bil tudi feldmarsallajtnant Schemua, ki je imel pogovor s pruskim šefom generalnega štaba.

Goriški deželni zbor. — Pri delegacijskem dinéju je govoril cesar z delegatom Fonom precej časa o razmerah v goriškem deželnem zboru. Kaj sta govorila, ni še prišlo v javnost.

Darovi.

Darovi za Rudeči križ jugoslovanskih ranjencev na Balkanu.

(po J. Kopač-u.)

Spodnja in Gornja Vrtojba zbirka K 88.50, G. Poniž Benedikt, Gorica K 5, G. Josip Škert, Gorica K 1, G. Martin Felc, Rihemberg K 1, Mohorjani v Oseku zložili K 18, Kat. slov. izb. društvo v Lokavcu od dohodka veselice K 10, Č. g. Iv. E. Jarc, kurat, St. Ferjan, K 5, Makuc Jožef, Pevma K 2, gdč. Lapanja Alojzija, Gorica K 1. Po 1 K: Podgornik Mohor, Winkler Leopold, Plesničar Blaž, Plesničar Filip, Štrosar Franc, Plesničar Rudolf,

Cej Josip, Erjavic Jožef, Plesničar Anton, Kodrič Franc, Urgei Alojzija, Peršič Miha, Štrosar Edvard, Rjavac Ivan, Štrosar Jožef, Setničar Tomislav, Volk Anton, sekar, Rebek Jožef, vsi iz Trnovega, Družina Spinar, Trnovo K 2, Pred cerkvijo na Trnovem nabrali K 12.27, J. M., Gorica K 10, Č. g. Grča, župnik, Šempas, K 5, Č. g. Pipan, župnik, Renče, K 15, Humar Franc, Gorica K 2, Casagrande Angelj, Alojzija, K 10, Tjaček Emil, učitelj, Levpa, zbirka K 20, Čigon Josip, Gorica K 2, Dje Notre Dame, Gorica K 2, gdč. Vilma Peliconi, Rubije, nabrala v veseli družbi K 10, Č. g. Klanjšček, kurat, Lokovec, K 8, Redoljubi v Lokovcu zložili, K 6.10, Hranilnica in posojilnica, Čepovan K 20, Č. g. Anton Križman, duh. v Boljunu, zbirka K 24.10, Delav. podp. izob. društvo, Boljun K 3, Posojilnica in hranilnica, Boljun K 15, Bonano Karl, Boljun nabral v gostilni K 8.50, Duhovljani Opatje Selo, zbirka K 40, Gospa N. N., Gorica K 2, Č. g. Batič, kurat, Livek, zbirka K 37, Pirjevec Irma, Gorica, K 5, Brejc Ivan, Otalež, K 1, Č. g. Simon Gregorič kurat, Avče, K 10, Č. g. Marinič Josip, župnik, Kojsko, K 10.

G. Luka Dugarju izročili sledeče zneske:

Č. g. dr. A. Pavlica, Gorica, K 5, Luka Dugar, K 3, Novič Franc, K 1, Marija Pernič, K 1, Winkler, K 5, I. K. K 2, Vekoslav Žnideršič, K 1, Dragotin Ličen, 30 vin., Leopold Bolko, K 2, Ivan Lukežič, K 2, Frančiška Rojc, K 1, Fonzari M., K 1, B. J., 20 vin., Dr. Fran Žigon, K 5, Svitošlav Premrov, K 3, Dr. Fran Kos, K 3, Fran Blažon, K 3, Dr. Franko, K 5, Fran Moškon K 2, Dergas, K 1, Josip Lutman, K 1, Zimic Mihael K 1, Dr. Anton Gregorič K 5, Nežika Kovačič, K 1, Nekdo K 1, Neimenovan K 1, I. Lipicer K 1, P. Sedlaček, K 1, Max Petrovič gostilničar, K 2, Planinšek K 1, Antonija Hrovatin, K 5, Friderik Lenardič, 50 vin., Dr. Josip Ličen, K 3, Ivan Tabaj, K 2, Dr. Eržen, K 5, Marija Močilnik, 10 vin., Franc Bevk, 40 vin., N. N. 40 vin., Marija Karmavne, K 1, Marija Anzin, 60 vin., Fr. Vodopivec, svetnik, K 5, Berbuč Iv., profesor K 20, Klavžar Ernest K 2, Rustja Anton K 1, Dr. Pascoletto, K 5, Dr. Fabris, K 2, Čebular J., K 3, Bar. Formentini K 2.

I. Tul. profesor, Gorica 2 K, Dr. Novak, odvetnik 2 K, Andrej Frandolič 2 K, Ignac Mali 2 K, Monsig. Jos. Pavletič stol. župnik 5 K.

Gospelnemu pomožnemu društvu Rdečega križa za Gorico in Gradiško je došlo na novo darov iz Gorice, St. Andreža, Rubij v znesku K 303.50; izkazanih je že K 1342.15, skupaj torej do 15. t. m. K 1645.65.

Potem se je nabralo še K 212.10, tako da je do 17. t. m. nabranega K 1857.75.

Darovi za »Dijaško kuhinjo«. — Prof. Ferd. Seidl v Gorici 20 K. — Karl Draščik, pekarna v Gorici, 12 K. — M. Plesničar trgovec s premogom, 2 K. — Na račun mesečnine je prišlo 41'60 K. —

Domače vesti.

Kdor kaj daruje za Balkan, naj daruje Rdečemu križu slovanskih balkanskih držav. Ti darovi se porabijo za slovanske junake ranjence na Balkanu — iz katere druge zbirke se podpirajo tudi Turki, morda še več kot Slovani!

* **Goriško občinstvo,** ki tako rado zahaja v laški Teatro di Societá, ne prihaja pa niti k našim predavanjem, niti k drugim prireditvam, prosimo, da se zave, da živimo v Gorici in da je treba resne samovzgoje tudi v družabnem oziru. Kadar imamo slovanske prireditve, velpaj za najvišji zakon, da se isti dan ne udeležiš nobene druge prireditve, že te že ni k naši! Na to hočemo paziti, dasi nimamo nič proti temu, da zahajajo tudi Slovenci k ne proti nam naperjenim drugonarodnim prireditvam (Seveda so izvzeti Schulverein, Lega itd.), samo, da se s tem ne godi konkurenca nam. Ta bi bila lepa, da bi drugonarodne prireditve škodoval našim pri — našim inteligentnem občinstvu!

* **Obisk prvih šestih predavanj** je bil prav povojlen, najmanj 260, največ 500. Toda prvo predavanje izmed drugih šestih je obiskalo samo 200 poslušalcev, dasi bi bilo ravno ono zaslužio prav posebnega obiska. Nočemo preiskovati vzrokov. Bodi da je kakšno hujskanje doseglo delni uspeh, najverjetneje pa je, da je goriško občinstvo postalo recidivno v svojo staro

letargijo. To se mora popraviti. Živimo v težkih časih, kjer je zanimanje za javna vprašanja naravnost dolžnost inteligentnejših slojev naroda, in nočemo, da bi ravno ti sloji dajali slab vzgled, kakor so ga do najnovejšega časa. Prav posebno povdarjamo svoje vabilo: **Danes v Trgovski Dom!**

Premeščena je poštna oficijanta Ivanká Gestrin iz Kobarida v Spodnji Logatec. Poštno službo je odpovedala Kristina Strancar v Rihembergu.

Imenik porotnikov izrebranih za IV. zasedenje porotniških obravnav: Pagnacco Ivan, Gorica, Gulot Ivan, Gorica, Mova Valentin, Gradišče, Bratina Franc, Dol. Otlica, Fabris Ivan p. Sebast., Krmin, Rubbia Ivan, Gorica, Malacrea Josip, Cervinjan, Božič Ignacij, Klavže, Perisutti Pavel, Gorica, Cocceani Arrigo, Strassoldo, Juretič Anton, Kobarid, Uršič Anton, Kobarid, Kušn bar. Maksimilijan, Muškoli. Štiligoj Franc pok. Jos., Drnovik Biljana, Bertos Peter, Gorica, Moschitz Artur od Ludv., Tržič, Batič Franc, Sv. Križ, Kodernac Ivan, Volčjadraga, Mikuz Anton, Sv. Lucija, Molar Josip, Štandrež, Baselli bar. Hugo, Marjan, Bodigoi Avgust p. Petra, Dolenje, Zorzon Cezar, Bračan, Bregant Štefan, Podgora, Samokec Anton, Šempas, Špehonja Josip, Homec (Sedlo), Gorjup Franc, Predmost (Kanal), Kregar Franc mlajši, Ročinj, Scalettari Alojzij, Gorica, Kuštrin Ivan, Rakovec, Mervic Josip, St. Peter, Pascoli Albin p. Val., Muscoli, Cocceantig Miha, Bračan, Dobjida Karol, Gorica, Jakončič Anton, Gorica, Mrach Klement, Gorica, Namestni porotniki: Verzegnassi Alfred, Zadel Josip, Ferloglia Karol, Demarchi Ernest, Culot Dominik, Vinotti Ferruccio, Jos Serafin, Felberbaum Ivan, Devetag Štefan, vsi iz Gorice.

Za Narodni muzej je daroval gosp. Tomaž Einspieler, c. kr. deželnosodni svetnik v Ljubljani: 1.) staro skrinjo, poslikano z narodnimi ornamentami, 2.) poslikano stensko omarico, 3.) staro kmečko stensko uro v omarici, 4.) zibelj z narodnimi ornamentami, 5.) predplatnice stare omare, 6.) kolovrat, 7.) motovilo, 8.) 2 tkalna čolnčka, 9.) star svečnik, 10.) utrinjak za lojene sveče, 11.) 2 stara porcelanasta krožnika, 12.) perilno kiadivo, 13.) staro razpelo in rožni venec, 14.) spominski napis od Einspielerjeve slavnosti, 15.) slika Andreja Einspielerja, 16.) sliko Bleiweisa, 17.) fotografijo Narodne šole in 3 fotografije učencev iste šole, 18.) stare škarje, 19.) star prtč z narodnim vezanjem, 20.) kmečki sklednik, 21.) železno kozo za ognjišče. Vsi ti predmeti so iz Einspielerjeve hiše, »pri Krivcu« na Bistrici št. 18 v Rožni dolini na Koroškem. Odbor se preblagorodnemu gospodu svetniku kar najpriskrneje zahvaljuje za dragoceni dar ter se priporoča tudi drugim rodoljubom, naj prispevajo Narodnemu muzeju svoje zbirke in posamezne predmete. Vlasti narodnih stvari leži še dosti po Slovenskem. Pošljite nam jih, da bomo mogli tudi mi kaj pokazati svetu! — Odbor.

Laški pripravljani tečaj za vstop v gimnazijo. — Zveza laških učiteljev se je obrnila na magistrat s prošnjo, da naj tvori pripravljani tečaj za vstop v laško gimnazijo. Tak tečaj otvorijo prihodnji februar in se bo vršil do konca šolskega leta po 3 ure na teden. — Kaj ne usposobijo že mestne ljudske šole dečkov za vstop v gimnazijo, da je potreba še posebnega tečaja in tako novih stroškov magistratu?!

Goriška Slovenska Čitalnica. — Na zadnjem občnem zboru novoizvoljeni odbor sestavlja se je v odborovi seji 20. t. m. sledeče: Josip Medved, trgovec, predsednik; Dr. Alojzij Gradnik, sodnik, podpredsednik; Josip Hrovatin, dež. uradnik, tajnik; Sigl Rudolf, davkar v p., blagajnik; Davorin Černetič, trgovec, gospodar; Josip Ivančič, trgovec, Josip Kovač, svetnik v p. in Josip Prijatelj, vadni. učitelj, odborniki; profesorji Fran Mašera, Fran Povžič in Josip Žilih odborniki namestniki računski pregledovalci so: Dr. Dorčič fin. svetnik, poštni nadkontrolor Karis in prof. Košnik. —

V istej seji se je sklenilo, da bo za vnaprej društvena čitalnica gg. članom na razpolago do 9. ure zvečer in ne le do 8 kot je obli do zdaj, s čimur se je gotovo ustreglo mnogostranskej želji; licitacija časopisov se je določila na 1 decembra t.

l. ob 10. predpoldne, vršila se bo kakor običajno v društvenih prostorih. Sredi prih. meseca se namerava prirediti komorni večer v prid »Rdečemu križu jugoslovanskih držav« na kar se že sedaj opozarja občinstvo, zbrani program se objavi pozneje.

Vlak je zdrknil s tira yčeraj zjutraj med postajama Nomenj in Sotesko. 5 vagonov je močno poškodovanih. Vlaki so imeji zamude.

Kolesarsko društvo »Solkan« v Solkanu se zahvaljuje tvrdki Kerševani & Čuk v Gorici za podarjenih K 10.

Predpust leta 1913. — Prihodnje leto bomo imeli kratek predpust. Pustni torek pade na četrti dan svečana, in zato bo prihodnji predpust najkrajši predpust v dvajsetem stoletju. Veliki četrtek bo 20. sušca, velikonočni prazniki bodo pa 23. in 24. sušca. Dne 25. sušca bo praznik Oznanjenja Marije Device, bodo torej trije prazniki skupaj. Poleg tega bosta leta 1913 šestkrat po dva praznika, t. j. nedelja in praznik skupaj.

Ptice lovijo nekateri v Goriški okolici. Po leti je mrčesov, ki delajo škodo in tje ni, ki bi jih pozobale. Zato bi bilo pametneje, krmiti tice po zim!

Velikega psa je ustrelil v Gorici mestni redar Tiberio in sicer v ulici blizu kmetijske šole. Pes je stal pred hišo št. 19, in ni pustil nikogar ne noter ne ven. Naznamili so to mestnemu redarju Tiberiju, ki je šel nad psa z revolverjem. Ustrelil je nanj in pes je ranjen tekel na polje, kjer je padel in crknil. Pes je bil last g. M. Gasserja iz Tržiča.

Vedno se čuje o nevarnih pse v mestu, ki hodijo okoli brez nagobčnika. Take pse bi bilo treba kratkoma pobiti in lastnike takih psov kaznovati z veliko globbo, potem ne bo take nevarnosti pred divjimi in steklimi psi. Pa tudi drugodi v nižini bi se moralo strogo paziti na pse, kajti vedno se čuje o steklih in nevarnih pseh tudi iz okolice, zlasti iz Furlanije.

Odpri lekarni. — Jutri popoldne boste odpri v Gorici lekarni Gironoli-Pontoni. V teh dveh lekarnah bo tudi ponočna služba v času od 24. t. m. do 1 decembra.

Domača politika.

O irredentizmu je pisal te dni »Corriere«, in sicer da smo Slovenci taki irredentovci kakoršni so oni; češ, vsi čutimo z brati izven mej. Primera ne drži. Mi čutimo z brati Balkanci ali ne silimo izven mej, marveč hočemo imeti v mejah Avstrije vse, kar nam gre; naši Lahončki pa čutijo z brati v Italiji in silijo v Italijo. To je vendar že stokrat dognana reč. Silijo v Italijo namreč tako, da bi njena zastava zaplapolala nad Primorjem. Zato so irredentovci. In še Oberdanka imajo po vrhu in kako ga čislajo!

Namestnika Hohenloheja je odstavil »Corriere« te dni, in sicer radi tistih juridičnih predavanj na Revoltelli. Pravi, da je Hohenlohe oni, ki noče juridičnih predavanj v Trstu ter da je tostavno nastaj spor med njim in naučnim ministrom Hušsarekom. Zato da pojde Hohenlohe iz Trsta. »Corriere« si želi na njegovo mesto seveda takega, ki bi jutri otvoril v Trstu juridično fakulteto. Nekaj se mu kolče tudi po Rinaldiniju; že umejemo. Hohenloheja slikajo Corrierovci za velikega sovražnika Lahov, dasi se v resnici nimajo kaj pri evati radi njega. Da bi pa take reči, kot so se dogodile v Pulju in se godé tudi drugodi, Hohenlohe prikrival, tega pa menda vendar ne bodo zahtevali od njega! — Samo laška fantazija je tisti članek v »Corriere«. Fantazija teh ljudi pa je čudovito velika.

V Cerknem imajo novega župana. Piše se Ivan Eržen. Izvoljen je bil v sredo 20. t. m. Dobil je 19 glasov, prejšnji župan A. Kosmač 9. — Tako je zmagal kandidat dekana Knavs proti Kosmaču. Novostrujar je pobil starostrujarja po hudem boju v krščanskih listih »Novi Čas«, »Gorica« in »Prim. list«; v prvem se je bil Knavs, v drugih dveh Kosmač.

Iz Renč dobivamo dopise, ki se obračajo proti sedanjim občinskim upravi. Dopisi omenjajo, da so razmere že nesnosne. Za sedaj še potrpijo, ali želijo v kratkem razpisati občinski volitev. — Želimo pač, da bi vladale v Renški občini dobre razmere ter bi se poravnala nasprotstva, kajti drugače se le smeje in žanje nasprotnik naši! Treba pa pri volitvah paziti in se

zadržati za moža, o katerih je pričakovati, da ne bo radi njih prišlo. Pri volitvah se rado manskaj pozabi in odpušči, potem pa sledijo pritožbe.

Kje je »Sofa« za bralno društvo v Oseku? — Poročilo nam iz Oseka, da hodijo popraševati na pošto v Šempas, kje je »Sofa« za Osek; pripeti se, da se glasi odgovor: je ni; dati je bila poslana iz Gorice in ni verjetno, da bi se izgubila na tej kratki poti iz Gorice v Šempas! Ne vemo sicer še, kje nič vzrok, da ne dobiiva društvo redno »Sofa« in nočemo reči, da bi tu vmes imel opraviti kaj kak lokalni politički, ali zasledovali bomo to, zakaj društvo ne dobi redno našega lista in potem storimo kar treba! —

Na Komenski je živahno politično življenje. Klerikalci delajo Komenski občini škodo in sramoto. Zavrelo je radi tega v komenskih občinarjih in dali so že polnega duška svojemu ogorčenju, kakor zveni to iz dopisov iz Komna y našem listu. Klerikalci pri volitvah strašno agitirajo in si izmišljujejo reči, s katerimi bi preplašili volilce; pravijo namreč povsodi, kako bodo varčili in gospodarili previdno. Potem ko pridejo na krmilo, pa se pokažejo le prepogostoma nesposobne za občinsko upravljanje in pod izvestnim vplivom stojijo skozi in skozi, tako, da prinašajo občini ravno nasprotno od onega, kar so obljubovali. Klerikalci iz Komenske občine se sicer hranijo po svojih listih, ali iz te hranitve greda na dan slaba vest in spričevajo slabega gospodarstva občine. — Nadejati se je, da pri prihodnjih volitvah volilci korenito obračunajo s klerikalnimi škodljivci občine!

Narodna obramba.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani opozarja svoje podružnice, da se leto bliža že proti koncu, vsled tega naj pošljejo podružnice svoje prispevke, kakor članarino, podpore članov in druge darove vodstveni blagajni.

DOPISI.

Iz komenskega okraja.

Iz Komna. — (Konec.) K točki 6. (Izdajate denar brez starešinstvenih sklepov) pišete doslovno: »Ker je ta trditev preneurna, podpisani ne odgovarja«.

Dovolite, da Vam tudi o tem osvežimo spomin. V katerej starešinstveni seji se je sklepalo o popravni kaplanije? Odgovorite! Poprava ure in drugo.

Točka 7. Ako ima občinski blagajnik odstotek od potirjanega denarja, mu to privoščimo. Ako bi ne imel odstotkov, morala bi imeti občina dati redno plačo, ne odobrujemo pa, da da tudi drugim starešnom od ravno istih svot odstotek. Proti takemu nesmiselnemu razmetavanju občinskega denarja protestiramo najodločneje.

V tej točki povspeli ste se tako visoko, da si pripisujete zasluge drugih! Spomnite se vendar da niste Vi bili tisti, ki je v starešinstveni seji 11. avgusta t. l. konstatiral ta nered pri plačevanju odstotkov, ter predlagal, da se odstotek od enoinostega zneska ne plačuje na več strani! Naprednjak je bil predlagatelj in ne Vi. Razumete?!

Točka 8. Konstatirali so računski pregledovalci, po denarnem dnevniku, da je bilo okoli 6000 kron denarja skoraj pol leta pred odposiljativjo »Tržaški posojilnici« v blagajni. Napredni starašina je interpeliral župana v javnej seji v tej zadevi in župan je odgovoril, da niso odpisali denarja posojilnici zato, ker niso imeli »bukvic« doma. Interpelant je županu povedal, da bi bili denar lahko poslali s pošto, ne pa, da se oškoduje občino za polletne obresti od 6000 K. Nevednost in nesposobnost pa je na Vaši strani, župan!

Točka 9. Kaplanu Makuzu dali ste brezpotrebno nagrado za orgljanje v župni cerkvi. Nenaprošen, nepozvan in brez starešinstvenega sklepa začel je kaplan orgljati in zato njegovo privatno veselje, ni treba da ga občina nagradi. Sicer pa je Makuc kaplan, in ako se je potrudil za povzdigo božje časti, delal je zamo svojo dolžnost in nič drugega. Duhoven je! Plačan je za to. Da pa mu je dala prejšnje starešinstvo nagrado, iskati je

vzrok, kakor pri točki 1.

Točka 10. Vodnjak tuk cerkve je sezidalo prejšnje županstvo z vladno podporo in po njenih zahtevah in njenem načrtu. Pozneje se je konstatiralo, da je voda nevjztna ker se čeli skozi zid gnojnica iz straniščne greznice od okrajnih zaporov. Ljudstvo je zahtevalo, da se napravi med greznico in vodnjakom drenažni odtok ali pa, kar je še bolje, da se zahteva od c. kr. sodnije, da premesti stranišča. Vi pa niste poslušali pametnega ljudskega nasveta, nego ste samovoljno zavrgli denar z dragim čiščenjem vodnjaka. Danes je voda v vodnjaku ravno tako nevjztna, kakor pred čiščenjem — ker niste odstranili onega zla, ki je vzrok, da postane voda nevjztna.

K točki 11. opazamo samo to, da uai se v občinskem zapisniku zbere v s e pritožbe mescogleda Friderika Jazbeca in naj se pogleda interpelacije naprednih starešin v sejinah zapisnikih, zadevajočih se reda in nevtemeljenih izdatkov v občinski kladnici.

Točka 12. Pravite, da imate Vi župani in Vaši starešine važne pomisleke, bi li bil drevored ob cesti proti Rihenberku »za Komen važnega pomena« Radovedni smo na te Vaše »važne pomisleke«!

Na to odgovarjamo, da nazadnjaška stranka ni bila še nikdar za napredek in tudi v gozdarstvu ne. (Slučaj Kovačič in pogozdovanje okolu kala.)

Župan Jazbec Vinko je silno domišljav. V celem »njegovem« dopisu stavi svojo cenjeno osebo v ospredje in vse njegove namišljene »zasluge« in zaslugе drugih pripisuje na svoj rovaš.

Njegovi odgovori niso vredni moža odkritega značaja, nego je vse pristransko zvito in ne odgovarja resnici. Tudi je odgovarjal na vse drugo, le tega ni oporekal kar so občinarji v nezaupnici njemu in njegovim starešinom očitali. Bodočnost bode pokazala ali bode res ostala »le po-božna želja« naprednjakov izvajanje konsekvenc na našo nezaupnico. Ako ne vbo-gate ljudske volje, tedaj pokažete, da Vam gre res le za prevlado v občinskej hiši, ne pa za dobrobit občine. Dokazi, da ne koristite občini, so neoporečni!

Iz kanalskega okraja

Iz Banjšic. — Proračun našega kanalskega cestnega odbora za 1913. izkazuje 2900 K upravnih stroškov, za barvanje mosta v Avčah 1450 K (!!), 1800 K podpore občini Anhofo za občinske poti, 600 K za dovozno cesto v Avčah. Doklade cestnemu odboru plačuje ves sodni okraj kanalski, podpore pa so kaj čudno razdeljene. Ali bližajo se volitve v cestni odbor! Doklade so 58%, oziroma 68%; velike so, ceste pa na papirju. Včasih je bilo doklad 6—10%. Mi Banjškarji bomo morali čez Kal na Avče v Gorico, namesto skozi Bate na Grgar. Dokler smo bili dolžni dol v Kanalu, so bile obljube velike, sedaj smo plačali, so šle obljube po Soči. Banjški trpin.

Iz goriške okolice.

Iz Prvačine. — Naše starešinstvo je v svoji seji 17. t. m. dovolilo za Rdeči križ slov. balkanskih držav znesek 100 K. Kmečka posojilnica je na svojem občnem zboru 17. t. m. dovolila v isti namen 50 K. Denar je poslan v Gorico Rdeči križu slov. b. drž.

Iz Prvačine. — Mladiči, došli od vojakov, priredijo, dne 24. t. m. javni ples v Sokolskem Domu.

V Oseku je izvoljen za župana g. Josip Zivic, veleposestnik iz Vitovelj.

Županstvu se je odpovedal v Opatjenski župan Stefan Marušič, in sicer radi starosti.

Občina Sovodnje je dobila državne podpore 1400 K; s to svoto se popravijo največ občinske poti v Vrtočah.

Iz ajdovskega okraja.

Iz Lokavca. — Omeniti moramo, da je nabral odbor gg. J. Stokar, Tomažič in A. Kompara znesek 121 K 70., katerega so poslali v Trst za Rdeči križ slov. balkanskih držav.

Iz kobariškega okraja.

Robič. — G. Ljudevit Volarič je nabral zopet za Rdeči križ slov. balkanskih držav znesek 16 K 04 v, kateri so poslani v Ljubljano.

Sokolski vestnik.

Sokol v Podgori. — V nedeljo 24. t. m. bo predaval br. dr. Irgolič v dvorani g. St. Breganta ob 3¹/₂ pop. Tema je: Balkanske slovanske države nekdanj in sedaj.

Gospodarske vesti.

Nadomestne volitve Zavarovalnice proti nezgodam na delu v Trstu so razpisane. Upravnišnice so razpisane. Volilni upravičenci naj oddajo glasovnice obvestilo glede udeležbe pri volitvah se razgasi pravčasno v listih.

Letna skupščina Zveze avstrijskih industrijancev se je vršila te dni na Dunaju. Predsednik Vetter je poudarjal potrebo soglasja med zunanjo politiko in notranjimi gospodarskimi interesi države. Irgovski minister je kazal na nove perspektive in nove možnosti za razširjenje industrije, ki se pravkar odpirajo industriji in gospodarski sili Avstrije. Sprejeli so tudi resolucijo proti obstrukciji v poslanski zbornici.

— Minister je omenjal, da se odpirajo nove poti za avstrijsko industrijo, Vetter pa, da mora biti zunanja politika Avstrije skladna z gospodarskimi njenimi interesi. Sedaj pa vprašamo: Kako pa čuva v resnici naša zunanja politika notranje gospodarske interese? Prav nič jih ne čuva, ampak Berchtoldova zunanja politika jih izpostavlja veliki nevarnosti s postopanjem posebne vrste proti Balkanski zvezi, zlasti proti Srbiji. Ta zunanja politika bo škodovala Avstriji zlasti na gospodarskem polju. Avstrijska zunanja politika dela z vsjo silo na to, da bo Avstrija še bolj obsovrážena na Balkanu kot je že doslej. In kdo bo potem kupoval od Avstrije?!

Nemčija in Balkan. — Nemčija lepo molči, prav nič ni glasna; poslala je zopet enkrat Avstrijo na Balkan, da ima tu prvo besedo — v svojo škodo. Nemčija tiči za dej in se smeje, češ, Avstrija bo obsovrážena; ta obsovrážnost pa odpre pot nemški trgovini in obrti na Balkan!

Vinski pridelek na Francoskem. — Skupnega vinskega pridelka na Francoskem je letos 32,376.769 hl; lani je znašal vinski pridelok 26,000.000 hl.

Zveza narodnih društev.

Tamburaško in pevsko društvo »Svoboda« v Renčah vabi k veselici s plesom, ki bo v nedeljo, dne 24. t. m. v dvorani gosp. R. Žnidarčiča. Pri veselici sodeluje oddelek c. kr. voi. godbe 47. pešp. Vspored: 1. Fr. Lehár: »Lyuk, Lyuk«, koračnica. 2. P. H. Sattner: »Lastovkam«, mešan zbor. 3. Fr. Lehár: »Eva-valjček«. 4. Dr. Schwab: »Dobro jutro«, mešan zbor s spremljevanjem orkestra. 5. Operetna godba, potpourri, sestavil J. Pešta. 6. »Telegram!« Veseloigra. Po vsporodu ples. Zečetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina: Sedeži I. vrste 1 K 60 vin., II. vrste 1 K. Stojišče 50 vin. — Plesni komad 20 vin. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Društvo »Prešeren« v Šempetru pri Gorici vabi k pevskemu večeru katerega priredi v nedeljo 24. t. m. ob 3¹/₂ pop.

Telefonska poročila.

Zadnje vesti.

Srbi in Grki kooperirajo ob Jadranski obali.

Belgrad, 23. nov.: Srbske čete in grško brodovje kooperirajo ob jadranski obali. Grške ladje so izkrcale v St. Giovanni di Medua mnogo municije in provianta. Srbske čete štejejo 20.000 mož in so po zanesljivih poročilih že tik pred Dračem. Druga, manj verjetna poročila pa trdijo, da so že v Draču.

Boji pri Čataldži.

Sofija, 23. nov.: Včeraj so se vršili pri Čataldži manjši boji, Bulgari bombardirajo okope pri Mektepl ter utrdbe pri

Čekmegdži. Bolgarska infanterija je napala in pregnala turške prednje straze.

20 turških topov uplenjenih.

Atene, 23. nov.: Iz Pisodere pri Florini je došlo poročilo, da je bilo Turkom vzetih 20 topov; topove imajo zmagujoče grške čete.

Topovi in municija.

Belgrad, 23. nov.: V srbski arzenal je včeraj dospelo 93 yagonov topov in municije. Tudi v Belgrad je došlo mnogo topov.

Ruska mobilizacija.

Dunaj, 23. nov.: Zanesljiva poročila iz Sofije pravijo, da Rusija z največjo naglico dela priprave za mobilizacijo. V Čarskojem Selu se vsak dan vrše važna vojaška posvetovanja, katerim prisostvuje tudi car.

Car odredi v najbližjih dneh mobilizacijo 24 ruskih armadnih zborov. Ruska Poljska izgleda kakor vojaški tabor. Nepregledne vrste vojaških vlakov drče proti meji.

Razširja se vest, da bo Sasonov demisioniral.

Tudi Nemčija mobilizira.

Dunaj, 23. nov.: Poročila, ki prihajajo semkaj iz Berlina trdijo, da tudi Nemčija mobilizira pri 5 zborih. Vpoklicanih da je že 130.000 rezervistov pod orožje, ki se jih bo dirgiralo na rusko mejo.

Izredno važna konferenca.

Dunaj, 23. nov.: Včerašnji konferenci med šefom avstrijskega generalnega štaba Schemua s šefom nemškega generalnega štaba von Moltke se pripisuje izredna važnost.

Mirovna pogajanja se nadaljujejo?

Sofija, 23. nov.: Na kompetentnih mestih se zatrjuje, da se mirovna pogajanja še nadaljujejo.

Ako Turčija pogojev ne sprejme, bodo zaveznške čete forcirale Čataldžo ter zavzele Carigrad, ki ga Turčija v tem slučaju za vedno izgubi. Od macedonske in grške armade so poklicane vse proste čete pred Čataldžo.

Boji pri Odrinu.

Sofija, 23. nov.: Cela odrinska posadka je včeraj poskusila z izpadom in prišlo je do krvavih bojev. Srbske čete pa so izpad preprečile in pognale posadko nazaj v mesto. Po noči nato so Srbi Odrin bombardirali in zavzeli zopet nekaj važnih turških utrdb.

Turčija sprejme mirovne pogoje?

Sofija, 23. nov.: V poučenih političnih krogih se zatrjuje, da bo Turčija gotovo sprejela mirovne pogoje, ker je sicer v nevarnosti, da pride ob zadnji pedenj zemlje v Evropi.

Srbski kralj v Belgradu.

Belgrad, 23. nov.: Kralj je danes dospel semkaj iz Skoplja. Sprejet je bil z velikanskimi slavnostmi.

Požar v Gradežu.

Trst, 23. nov.: Danes ob pol šestu uri jutraj je nastal v Gradežu požar v hotelu »Lido«. Hotel je do tal pogorel. Škoda se ceni na 300—400.000 kron. Ker je bila močna burja je bila gasilna akcija skoraj onemogočena.

Razne vesti.

Borzni komité v Moskvi je nabral za balkanske Slované svoto 30.000 rubljev.

Dalje na peti strani.

Mihalj Turk

priporoča svojo

brivnico.

Gorica, na Kurnu 6.

Iz Amerike je dospel zopet 967 Bulgarov, ki hite na boljše, 21. t. m. so se odpeljali z Dunaja.

Bando roparjev pod vodstvom nekega Uremovića so aretirali v Sarajevu, ko so hoteli izvršiti predvsem ulom v liho dvornega svetnika Urbanija.

V Genovi je neznan tat razbil steklo v izložbi zlatarja Fortunata Potti, ukradel iz izložbe briljant v vrednosti 18000 lir in pobegnil.

Glavo novorojenčka so našli na Opčinah kakih 100 m od obeliska; malo naprej so našli eno nožico, potem še kos telesa. Trupelce je ležalo tam že kakih 15 dni.

Kolera med turškimi četami. — Dopisnik »Berliner Tagblatt« poroča o strašnem zdravstvenem stanju turških čet.

Vračam se iz Hademkioja, piše, dne 20. nov. Ni mogoče popisati, kako divja kolera v vrstah turških vojakov na črti Cataldže. Na poteh, v jarkih leži na tisoče mrtvih in umirajočih. Po avtentičnih virih umrje na dan na tej črti do 5000 ljudi na kolero.

Ob železniški progi navzdol se vidi grozne prizore. Na vozeh se vidi po 10 oseb. Pet od teh je že mrtvih, 5 jih umira. Vsak vlak je poln bolnikov na kolero. Tudi tu so pomešani mrtvi in bolniki, tako se širi bolezen in zanaša z osebe na osebo.

Med umrlimi na kolero je tudi Šefket paša in njegov sin Tevfik, Riza paša in drugi.

Propad Turčije in Halleyev komet. — V »Zentralblattu für Okultismus« iz leta 1910. se nahaja tako-le prerokovanje:

Evropski diplomat pripoveduje, da mu je povedal pred par leti neki visoki turški častnik, da ima muhamedansko svečeništvo staro prerokovanje, ki se nanaša na komet začetkom dvajsetega stoletja. Astrologi trdijo, da tu more biti govora samo o Halleyevem kometu.

Prerokovanje se nanaša na svetovno vojno. Turčija ima dati povod za to vojno. V prvem delu te vojne bo Turk vržen iz Evrope in pobegniti bo moral v Palestino in v Jeruzalemu imeti svoje glavno mesto. Ta izgon Turkov iz Evrope bo znak za vse Muhamedame, da se vzdignejo na »sveto vojno« proti kristjanom. In polmesec se bo bojeval za prvenstvo v Evropi kakor leta 1456 in 1682.

Čudno je, pravi oni turški častnik, da tudi Japonci vedo za to prerokovanje. Po tem prerokovanju bi morala sodelovati pri tej svetovni vojni v polni meri tudi žolta rasa.

Srbija dobi pri delvi Turčije po računih srbskih listov okoli 40 000 kvadratnih km sveta; sedaj poseduje Srbija 48.303 kvadratnih km.

Neki poljski list iz Krakova je poslal kraljema Ferdinandu bulgarskemu in Nikiti črnogorskemu brzojavne čestitke na zmagah. Ferdinand je odgovoril, da se lepo zahvaljuje in se pridružuje Poljakom v njihovih narodnih zahtevah, ki so se vedno borili za svobodo in vero. Nikita pa je odgovoril, da Jugoslovani s podenjem Turkov iz Evrope vršijo le ono delo, katero je bil pričel Sobieski.

Plevno so oblegali Rusi celih 143 dni. Trdnjave se ne udajo hitro, marveč se morejo dolgo časa braniti. To vidimo sedaj tudi pri Skadru in Odrinu. V francosko-nemški vojni se je hrabro branila trdnjava Belfort dlje časa; spomnimo se Sebastopola, Port-Arturja.

Vseslovanski častnikarski kongres v Skoplju. — Potrjuje se vest, da se bo vršil vseslovanski častnikarski kongres prihodnje leto v Skoplju.

Senzacionelen samomor v Zagrebu. — V nedeljo se je ustrelil v Zagrebu sin bivšega podbana vladni koncipist Zdenko pl. Chavrak. Ta samomor je v zvezi s polomom zavarovalnice »Balkan« in »Jadrana«, ki sta dajali velike svote za podkup vladnih uradnikov. Pri zavodu se je sleparilo in uradniki in ravnatelji so pod ključem. Ljudstvo je osleparjeno za več milijonov. V strahu pred škandalom se je Chavrak ustrelil.

Namesto zlata svinec. — Tržaški parnik Heluan je naložil 40 zabojev zlata. Namenjen je bil v Aleksandrijo. Ko so pa v Aleksandriji zaboje odprli, so našli v dveh namesto zlata — svinec. V teh dveh zabojih bi bilo moralo biti zlata za 240.000 K vrednosti.

Bivša mladoturška ministra Djavid beg in Haki beg sta prispela v Marseille na Francosko. Hitro so ju dobili častnikarji v roke ali te sta Turka nalagala, da sta poslana v posebni misiji na Francosko, dočim je resnica ta, da sta pobegnila. Ljudstvo dolži Mladoturke, da so oni krivi porazov.

Prorokovanje sare vedeževalke. — Pred kratkim je objavil beogradski »Trgovni Glasnik« sledečo notico: Cesar Viljem I., ded današnjega nemškega cesarja, je nekega dne sprejel vedeževalko. Ta ga je vprašala, kdaj da se je narodil. Leta 1829. — je odgovoril cesar. Nato mu je rekla vedeževalka: »Seštejte številke 1 + 8 + 2 + 9 = 20, temu prištejte leto Vašega rojstva 1829 + 20 = 1849. To je leto velike revolucije. Seštejte številke 1 + 8 + 4 + 9 = 22, prištejte k temu leto revolucije, torej 1849 + 22 = 1871, to je leto prusko-francoske vojne. Seštejte zopet številke 1 + 8 + 7 + 1 = 17. Prištejte k temu leto 1871, torej 1871 + 18 = 1889. To je leto Vaše smrti. Veličanstvo.« »A kaj bo z mojo državo?« jo je vprašal Viljem. — »Seštejte številke zadnjega leta 1 + 8 + 8 + 8 = 25, prištejte to število k letu svoje smrti, torej 1888 + 25 = 1913. Tega leta izbruhne svetovna vojna, ki bo izpremenila meje evropskih držav,« je bil odgovor vedeževalke.

Nekaj črtic o izseljevanju.

Dr. Slanc.

(Dalje.)

Pisateljica vpraša: zakaj hodijo češki kmeti iz bogate česke zemlje in kmetje iz hrvaških vinogradov v delo premogorudokopov in v plavže v Ameriko, zakaj ne izrabljajo izkustva svojega življenja in svoje moči, ki so velike, doma? — Vzrok tega ni morda ta, ker želijo razkosno živeti v mestu, ali ker jim preseca enončnost življenja na kmetiji, ampak ta, ker jih sili reva iz domovine.

Na ameriški kmetiji se ne plačuje delavcem kaj prida. Revni prihajajo slov. izseljenci v Ameriko; komaj prinesejo s seboj toliko, da se preživljajo par tednov; — ne morejo torej kupovati kmetijske zemlje, ne morejo v prerijah sami na-se navezati zidati hiš, gospodarskih poslopij. V Evropi živijo v vaseh, vzajemna pomoč stvarja v vaseh dosti gospodarskih postopij, na ameriški kmetiji je kmet sam in daleč od nje še le kak drugi kmet. Zemlja v Ameriki še ni dosti po kmetih obdelovana, ki že vrtnarsko kmetujejo. Celi si opomorejo kot kmetije v Ameriki. Isti vzajemno nastopajo že pri raselitvi in pozneje še le prav, tako da so močnejši kmetje, kakor ednako gmotno obdarovani ameriški kmetje. Slovanski farmerjev večjih kmetij šteje pisateljica 100.000. V Wisconsinu in Dakoti tudi v Michiganu, Minnesoti, Jowiu, Nebraski, Kansasu, Texasu, Oklatama, Missouri in Arkansasu, Washingtonu, Kaliforniji, Oregonu. V slednjem raste trta in zlahtno sadje; tam se naseljuje Dalmatinec in Slovenec, ki sta znana kot dobra vinogradnika in sadjarja. Okolo New Jorka, v Connecticutu, Massachusetts, New Jersey-u in Pennsylvaniji kmetujejo Slovani v vseh kulturah, posebno izgajajo okolo mest perutnino. Govori se, da zadošča 250 dolarjev, da se kmetija v Ameriki začne. Zemlja stane »acre« to je, 4047 qm., 2¹/₂ oraža 5—10 dolarjev. Ali pozneje pa je treba še 1500 dolarjev. Po leti delajo ubožnejši moški na kmetiji, po zimi gredo v fabriko ali v premogove jame. A ker je zadosti boljše plačanega dela v industriji, se Slovani ne pečajo dosti s kmetijo, ki ne izrablja tako hudo človeka in po večjem imajo kakto zvezo s posestvom v stari domovini. — Hrvačje, ki doma v zadrugah živijo, zadruga na ameriški kmetiji ne spravijo do trdnega življenja. V novejšem času si nakupuje Slovak kmetijsko zemljo v Ameriki. On dela v tovarnici, v jami nekaj časa, da si prihrani nekaj sto dolarjev in s temi začne. O Slovaki se govori, da so najrajše na kmetiji in da sčasom vsi izseljenci postanejo ameriški kmetje. Slovanski kmetje v Ameriki imajo lepe hiše in gospodarska poslopja, imajo dosti živi-

ne, tudi svinje, dosti sadnih dreves. O njih piše Greene Balch, da so lepi, zdravi, močni, pridni, pošteni, značajni, inteligentni ljudje, katoliki in luterani — Calvinisti živijo v lepi vzajemnosti. Pisateljica je našla v Saint Cloud v Minnesoti kmetško naselbino. Ta kolonija je stara 50 let. Ista obstaja iz naših Gorenjcev, ki so skrčili ondoto hosto in si vstvarili lepe kmetije. Do sedaj so si ohranili svoj jezik. Seveda pa govorijo vsi tudi angleško. Amerikanci niso prijatelji slovanskih kmetov, slednji ne ropajo zemlje tako, kakor ameriški. Nekateri Slovani, ki si ne morejo pridobiti kmetije, hodijo po leti na kmetije k rojakom in o teh delavcih pravijo, da so leto za letom boljše, da niso več toliko pijanci, kakor so bili in da se navadijo sčasom tudi na stalno delo na farmi, kjer si nakupijo sami kaj sveta. Slovanskih žen je malo v Ameriki. Zaradi tega trpi gospodarstvo moških. Leta 1906 se je priselilo žen v Ameriko komaj edna tretjina števila mož. Mej Slovani je prišla na 25 moških komaj edna žena. Oženjeni slov. izseljenci pustijo svoje žene navadno doma, da gospodarijo na kmetiji. To od istih kmetov, ki se izselijo le za nekaj časa, da pridobijo toliko, da plačajo doma dolgove. Slovanska dekleta že najdejo po poti, v Ameriki pa takoj več snubcev. Žene imajo v Ameriki veliko ekonomično vrednost. Iste imajo rojake na stanovanju in hrani. Tako podvojijo dohodek familije. Mož pa socialno več velja kot »bvarding boss«, dajatelj hrane. Slovan ljubi življenje v familiji in tako sprejema rad mlajše rojake v svojo družino. Je nekaj slov. krčmarjev v Ameriki, ki dosti zastoj storijo mlajšim rojakom, ki v prvih tednih prihoda ne najdejo takoj dela in zasluzka. Včasih plačujejo mlajši rojaki le za postelj in kaj malega za hrano. Osem dolarjev na mesec plačujejo v takih hišah slov. fantje. Ženice takih krčmarjev pripravljajo delavcem, ki so pri njih na stanovanju in hrani tudi toplo kopel in jim perejo njih perilo. Take žene zaslužijo na mesec do 80 dolarjev. Toliko zasluži tudi mož in tedaj so to lepi zaslužki.

Zenske pa se ne omožijo vse in tudi omožene delajo v fakrikah. Našteti se da do 150.000 slovanskih žen in deklet, ki služijo kot hišne, natakarice in so najti v drugem delu. Zaslužijo 8 do 16 dolarjev na mesec in še stanovanje in hrano zraven. Slovanke so na dobrem glas, da so snažne, pridne in so zveste družini, v kateri služijo. V edni fabriki v Clevelandu je našla omenjena Američanka slovanska dekleta, ki so prenašala precej težko železnino. Idrjčanke izdelujejo najfinejše čipke za krojače za ženske. V tem delu so tudi Slovakinje jake. Najhujše delo je predelava kož od kuncev, ista škoduje pljučam. Poljakinje so izborne delavke v tkalnicah najhujših tvarin iz volne. Poljakinje prevzemajo tudi dela, katerim so le moški kos; iste so židinjke izrinile v ženskih industrijah. V fabrikah za pripravljanje konserv nastavljajo radi Slovanke, ker so v tem delu posebno spretni in urne. Žal, da so preprične; v dveh — treh letih so onemogle. V fabrikah cigar so Čehinje na mestu, ker prinašajo nekatere iz domovine spretnost za to delo. Američani sodijo, da so slovanske žene inteligentnejše kakor možje. Lanko da, ker ne uživajo toliko alkohola, kakor moški. (V stari slovanski domovini bo skoraj prišlo do tega). Ali povsem je pač tako, kakor v Evropi, mati in oče v fabrikah, otroci in hišno gospodarstvo pa

prepuščeno usodi. Ali američkemu »standard of life«, to je, kar je po navadah potrebno za življenje v kateri deželi, mera povprečnih življenjskih navad in potreb kakega naroda, — se slovanske žene hitro privadajo, to mero življenjskih potreb posnemlje v kratkem času tudi slovanska žena in tudi moški to tem rajši, ker naš človek v Ameriki boljše hrano dobiva, kakor doma. Pisateljica le obžaluje, da so slov. žene klobuk nataknile na glave, ko jim je ruta v veselih barvah in čedno ovita okolo glav tako dobro stala. Kaj je lepote v cerkvi Poljakov, ko pridejo ženske vanjo v narodni noši. Umetniki pridejo gledat lepe barve oblek in obličij žensk. A američanske navade zmagojevo in seboj prinešene navade se zgubljajo. Glede stanovanj Slovani niso izbirčni. Za Amerikanca ni skoraj kaj dobro, za Slovana je ob prihodu dobra tudi pasja uta za stanovanje. Zaradi tega, ker ni lepega stanovanja, se čuti Slovan, dokler ga ne dobi, osamljenega in domotožje mu vstaja po starem kraju, ki šele mine, ko pride v čednejše stanovanje in si misli, da njegovo življenje v Ameriki ni več provizorično. Naši ljudje v Ameriki dobro jedo. Dosti pojedjo mesa. Hrvat baje več mesa poje, kakor Američan. Slovenci kupujejo ista jedila, kakor Američani. Slovani pa spijejo dosti alkoholnih pijač. Južni Slovani in Italijani pijejo lahka vina, severni Slovani pijejo dosti žganja, pa vsi pijejo tudi pivo. V Ameriki Slovan ravno tako opravičuje željo po alkoholu, kakor doma: vino daje moč, človek ne more delati brez vina. Da zamorejo 12 ur na dan delati, morajo piti. Delavci v železnarnah, kjer je huda vročina posebno prisegajo na dobrotljivost vina in piva in žganja. Krčmarji v Ameriki dobro izhajajo in jih je mej Slovani v Ameriki toliko, kakor doma za ednako število ljudi. Slovani so trezni, mirni, ljubeznivi ljudje, v pijanosti pa navodni; zgrabijo, kar jim pride v roke. — Slovanom se ne zdi pijanec iz navade kaj grdega; godrnjajo nad pijanecem le iz ekonomičnih, ne etičnih razlogov. Duhovniki v Ameriki ne karajo pijanosti, ker se nočejo zameriti ljudem. (Tako je tudi v stari domovini). Ženskam se gnjusni pijanec, ali včasih tudi le-te gredo v krčme. Pa opazuje se sploh v Ameriki, da mlajši ljudje ne uživajo več dosti alkohola in da to posnemljajo tudi priseljenci — Slovani.

(Dalje.)

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici. Tiska: »Goriška Tiskarna« A. Gabrček (odgov. J. Fabčič). Zalaga: Družba za izdajanje listov »Soča« in »Primorje«.

MOJA STARA

Izkušnja je in ostane, da je najboljšo sredstvo za odpravo poletnih izpahljajev, za doseg, za ohranitev nežne in mehke kože ter bele polti liližno mlečnato mlo. Znamka konjček tvrde Bergman & Co., Tetschen a/E. Komad stane 80 vin. in se dobiva v vseh lekarnah, mirodilnicah, parfumerijah in podobnih trgovinah. Bergmanova liližna krema »Manera« slovi radi tega, ker se dobi po uporabi iste jako nežne in bele roke. I tuba stane 70 vin. Dobiva se povsod.

ANTON VODOPIVEC
restavrater v Prvačini

sprejme takoj hlapca

bodisi mladega ali starega.

Njegov posel bi bil, da oskrbuje konje doma v hlevu. — Nastop takoj. — Plača po dogovoru.

470-9

V ulici G. Carducci (hiša Orzan) št. 17 sem odprl

novo prodajalno izgotovljenih oblek

za gospode in otroke,

različnega perila, pletenih predmetov itd. itd

☛ Vse po zelo nizki ceni. ☛

Priporočam se za obilen obisk in zagotavljam cenj. odjemalcem dobro postrežbo.

Z odličnim spoštovanjem

Iv. Felberbaum.

Mali oglasi.

Najmanjša pristojbina stane 60 v. n. Ako je oglas obsežnejši se računa za vsako baredo 3 v. n. Najpripravnejše inseriranje za trgovce in obrtnike. Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih na deseti (in celo v mestu) nihče ne pozna, kar n kjev ne izveščajte. Škoda ni majuna.

Fotograf A. Jerkič slikal bude odsej pri slabem, temnem vremenu in tudi zvečer pri električni svetilki „Jupiter“. — Senzacionalna novost, krasen umetniški efekt!

Slovenska šivilja se priporoča cenjenim damam in gospičam. — Izdeluje obleke in kostume po najnovejši modi Josipina Bregantič, ulica Caserma št. 5, III. nad. 417-1

50—100 kron plačam onemu, kateri mi preskrbi mesto pisarja v kakih odvetniški pisarni v Gorici. Sem realčni abitarient s triletno pisarniško vajo, vešč slovenskega, nemškega in laškega jezika. — Naslov pod šifro: „Stalnost“ poštnoležeče — Gorica. 472-1

Kuharica zmožna vsake kuhinje in vseh hišnih del, govori slovensko, laško išče službo. Naslov: „Nastop takoj poštnoležeče“ — Gorica. 471-1

Na stanovanje s hrano ali brez sprejme poštena družina v ulici Ant. Tonež št. 18. 474-1

Hiša na prodaj

v sredini mesta — pod ugodnimi pogoji; pripravna za malo trgovino. — V njej se nahaja že več let tobakarna. Naslov pove upravnistvo. 475-3

ČAS JE,

da se ob bližajočih se božičnih praznikih naroči z dopisnico zastoj in poštine prosto moj veleilustrovani glavni katalog s 4000 slikami raznovrstnih rabljivih predmetov in daril.

C. in kr. dvorni dobavitelj HANNS KONRAD, razpošiljalnica v Brúx-u št. 1220 (Češko).

Niklaste žepne ure K 4-20 srebrne ure . . . K 8-40
niklasti budilnik „2-90 ure z nikalom . . . 8-50
ure s kuharico „8-50 harmonike . . . 5-
gosli . . . 5-80 samokresi . . . 6-
manufakturno, usnjeno, jekleno blago, gospodinski predmeti, potrebščine za kadilce, igrače i. t. d. v bogati izbiri.

Razpošilja po povzetju ali proti naprej poslanem denarju. Nikak riziko! Zamenjava devoljena ali pa se vrne denar.

Za vsa v svojo stroko spadajoča dela se toplo priporoča

IGNAC MALI,

čevljarski mojster
Gorica, Via Morelli št. 6.

Zaloga galoš in gamaš. Izvršujejo se tudi popravila istih. 486-6

Slovenska mesnica

v Gorici,
ulica Treh kraljev 16

(Dla Tre Re 16) pri kavarni Dogana

Največja izber v Gorici govejega mesa, telatine in svinjine. Meso je prve vrste. Dobi se vedno svežo divjačino in doma pitano kuretnino.

Cene zmerne, brez konkurence, postrežba uljudna. — Na željo odjemalcev se dostavlja meso na dom.

Za obilen obisk se toplo priporoča udani

424-16 Andrej Frandolič, mesar.

Glavna zaloga Palma podpetnikov

[A. Drufovka
Gorica, Raštelj 3.
Zaloga usnja.

Novost! **Doopt 1912** Novost!

D. R. G. M. št. 526081.

Novoletne šaljive razglednice,

ki se jih še dosedaj ni videlo. Vsaka razglednica ima svoj dovtip. Nedosegljivo, humoristično in vzbuja senzacijo. Vsaka, tudi najmanjša pošiljatev je izbrana in vsaka razglednica v zavitku.

Le mi imamo edino prodajo.

210 originalnih uzorcev proti vpošiljlatvi 75 vin.
25 komadov K 1-
50 „ „ 1-75
100 „ „ 2-
Povzetje stane 40 vin. več.

V plačilo se sprejme znamke vseh delov sveta.

Iščejo se prodajalci.

Habighorst & Co.

Bochum i. W. — Nemčija.

Poštni predal št. 149.

S. 450-16, P. 149-6

Lekarna Cristofoletti v Gorici na Travniku

Trskino (štokfižovo) jetrno olje. Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni slabosti. Izvirna steklenica tega olja naravno rjane barve po K 1-40, bele barve K 2. Trskino železnato jetrno olje.

Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jedcem. S tem oljem se ozdravijo v kratkem času z gotovostjo vse kostne bolezni, žlezni otoki, golše, malokrvnost itd. itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.

OPOMBA. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegije, preišče se vedno v mojem kem. laboratoriju, predno se napolnijo steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim št. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofolettijeva pijača iz kine in železa.

Najboljši pripomoček pri zdravljenju s trskim oljem.

Ena steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

Naročajte „Sočo“ in „Primorca“.

Inserirajte

v „Soči“ in „Primorcu“.

Podružnica

„Ljubljanske kreditne banke“

— se bavi z vsemi v bančno stroko spadajočimi posli. — Vloge na knjižica obrestuje po 4 $\frac{1}{2}$ %; vloge v tekočem računu po dogovoru.

v GORICI

— Delniška glavnica K 8.000.000. —

Centrala v Ljubljani.

— Rezervni zaklad K 800.000. —

PODRUŽNICE: Celje, Celovec, Gorica, Sarajevo, Split, Trst.

Ušesno olje

višjega štabnega zdravnika in fizika dr. G. Schmiedta olje lu in popolnoma časno gluhoto, ušesni tok, ušesno brenčanje in nagluho. Tudi pri zastarelih slučajih. Cena steklenice K 4- z navodilom vrci. Dobiva se v lekarni G. Cristofoletti v Gorici.

A. vd. Berini

Gorica, Šolska ulica št. 2.

velika zaloga oljkinega olja prve vrste

najboljših tvrdk iz Istre, Dalmacije, Molfette, Bari in Nice s prodajo na drobno in debelo.

Prodaja na drobno: Kron — 96, 104, 112, 120, 128, 136, 144, 160, 180, 2- , 2-40 za luči po 72 vin.

Na debelo cene ugodne.

Pošilja poštine prosto na dom. Posodo se pušča kupcu do popolne vporabe olja; po vporabi se spet zameni s polno.

Pravi vinski kis in navaden. Zaloga mila in sveč.

Cene zmerne.

Češko posteljno perje po ceni 1 kg sivega perja K 2- , boljše vrste K 2-40, pol belo po K 3-60, belo K 4-80, prima za pernice K 6- , še boljše vrste K 7-20, boljše vrste K 8-40, najboljšo in snežno-belo K 9-60.

Izgotovljene postelje iz gostega rdečega, modrega, belega ali mnenega nankinga dobro napolnjena pernica ali blazina 180 cm dolga in 106 cm široka K 10, 12, 15, 18; 200 cm dolga in 140 cm široka K 13, 15, 18, 21. Blazine za pod glavo 80 cm dolge, 58 cm široke K 3, 3-50, 4- ; 90 cm dolge in 70 cm široke K 4-50, 5-50, 6- . Neugajajoče se zamenja ali pa vrne denar! — Bogato ilustrovani katalog se pošlje vsakomur zastoj in franko.

Benedikt Sachsel, Lobes št. 983 pri Piznu (Češko).

Kje se kupi dobro in najceneje gotovo obleko?

C. kr. priv. kroji Strokovna krojačnica za izdelovanje oblek za vsaki stan, po najnovejšem kroju. Največja zaloga blaga in gotovih oblek. Podpisani priporočam sl. občinstvu, da si ogleda mojo bogato zalogo. Prepriča naj se vsakdo sam, da vdobi edino v moji trgovini dobro in najceneje blago na meter, kakor tudi gotove obleke za gospode, dečke in otroke.

M. POVERAJ

Gorica, Travnik št. 5.

Nanut & Bregant

autorizovana stavbena tvrdka v Gorici

ulica Adelaide Risicri št. 5

se priporočata p. n. občinstvu za vsa stavbena dela. Izdelujeta vsakovrstne načrte, proračune in kolavdacije po najnižjih cenah.

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. I. Eržen GORICA

Jos. Verdi tekališče št. 37.

Umetne zobe, zlato zobovje, zlate krone, zlate mostove, zobe na kaučukove plošče, uravnavanje krivo stoječih zob. Plomb. vsake vrste.

Ordinira v svojem ateljeju od 9. ure dop. do 5. ure pop.